

تحولات بازار اوراق بهادار در نیمه نخست سال ۱۳۸۳*

حسین بازمحمدی^۱ - شراره براتی^۲

چکیده

بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۸۱، ۱۳۸۲ و شش ماهه نخست سال ۱۳۸۳ نرخ‌های رشد بالایی را به نمایش گذارده است. شاخص کل قیمت در سال‌های ۱۳۸۱، ۱۳۸۲ به ترتیب به میزان ۳۵ و ۱۲۵ درصد و در شش‌ماهه اول سال ۱۳۸۳ نسبت به اسفند ماه سال قبل به میزان ۱۹/۵ درصد رشد نمود. نرخ رشد شاخص قیمت و بازده نقدی که متوسط نرخ بازدهی سرمایه‌گذاری در بورس محسوب می‌شود، در سال‌های ۱۳۸۱ و ۱۳۸۲ به ترتیب ۵۱ و ۱۳۹ درصد و در شش‌ماهه اول سال جاری به میزان ۲۶ درصد بود. در این دوره، علاوه بر نرخ‌های بالای بازدهی عوامل دیگری مانند ثبات قیمت‌ها در بازار سایر دارایی‌ها، گسترش شبکه کارگزاری از طریق شعب برخی

* نویسندگان بر خود لازم می‌دانند که از کمک‌های ارزشمند همکاران محترم دایره مالی اداره بررسی‌ها و سیاست‌های اقتصادی سپاسگزاری نمایند.

۱- رییس دایره مالی اداره بررسی‌ها و سیاست‌های اقتصادی.

۲- محقق دایره مالی اداره بررسی‌ها و سیاست‌های اقتصادی.

بانک‌ها، ایجاد تالارهای جدید، ایجاد تالار و تابلوهای فرعی در جوار تالار اصلی تهران، بهبود شبکه اطلاع‌رسانی و ایجاد امکان داد و ستد الکترونیک اوراق از طریق شبکه بانک توسعه صادرات، از جمله عوامل موثر در گسترش تقاضای سرمایه‌گذاری در بورس بوده است. در پایان شهریور ماه ۱۳۸۳ ارزش جاری بازار به ۳۹۲۲۱۱ میلیارد ریال رسید که نسبت آن به تولید ناخالص داخلی (GDP) در حدود ۵۶ درصد برآورد می‌گردد. نسبت ارزش جاری بازار به GDP در پایان سال‌های ۱۳۸۱ و ۱۳۸۲ در حدود ۹ و ۲۸ درصد بود. علیرغم گسترش‌های مذکور، به نظر می‌رسد بخش بزرگی از تقاضای موجود در بازار مربوط به اشخاص حقوقی شامل شرکت‌های سرمایه‌گذاری، صندوق‌های بیمه و بازنشستگی و دیگر سرمایه‌گذاران نهادی باشد و کماکان سهام جایگاه مهمی در سبد دارایی‌های خانوارهای ایرانی پیدا نکرده است. مقایسه تعداد حدود سه میلیون کد سهامداری در نیمه اول سال ۱۳۸۳ با حدود یکصد میلیون انواع حساب‌های پس‌انداز و سرمایه‌گذاری نزد شبکه بانکی، تا حدودی نشان‌دهنده وضعیت مذکور می‌باشد. مقایسه شاخص‌های اندازه، عمق و میزان فعالیت بورس اوراق بهادار تهران و برخی از کشورهای، با توجه به امکانات فراوان اقتصاد کشور، حاکی از وجود ظرفیت‌های بسیار برای گسترش بیشتر بازار اوراق بهادار در ایران است.

مقدمه

ایجاد تنوع در سرمایه‌گذاری، کاهش ریسک، افزایش نقد شوندگی اوراق بهادار، گسترش کمی و کیفی نظارت بر فعالیت شرکت‌ها و در مجموع ارتقای مدیریت شرکتی^۱ از جمله ویژگی‌های بورس‌های کارآمد محسوب می‌گردد. افزایش تمایل

شرکت‌های عضو بورس به سرمایه‌گذاری و اجرای طرح‌های توسعه به دنبال افزایش قیمت سهام آن‌ها در بورس از دیگر مزایای کارکرد بورس شناخته شده است. طبق نظریه‌ای اقتصادی که به نظریه Q توبین شهرت دارد، چنانچه ارزش بازاری بنگاه بیشتر از ارزش جایگزینی آن باشد، تمایل به سرمایه‌گذاری و توسعه بنگاه افزایش می‌یابد.^۱ علاوه بر موارد مذکور، در اقتصادهای در حال رشد، در دوره‌های کوتاه‌مدت، وجود بازار اوراق بهادار گسترده و با نشاط، از طریق جذب تقاضای سوداگری پول و بدون فشار بر سطح قیمت‌ها در بخش واقعی اقتصاد، موجب ایجاد تعادل در بازار پول می‌گردد. این ویژگی بازار مالی، فرصت با ارزشی را در اختیار سیاست‌گذاران کلان اقتصاد قرار می‌دهد تا با اتخاذ تمهیدات لازم برای ایجاد تعادل در بخش واقعی اقتصاد، از اثرات نامطلوب تورم بالا بکاهند.

در ایران، علیرغم رشد قابل ملاحظه چند سال اخیر بورس، سهام جایگاه قابل ملاحظه‌ای در سبد دارایی‌های خانوارها ندارد. در الگوی سنتی رفتار پس اندازی خانوارهای ایرانی، دارایی‌های حقیقی یا دارایی‌هایی که از ارزش ذاتی برخوردار هستند، مانند زمین، ساختمان، طلا و جواهرات، کالاهای مصرفی با دوام مانند اتومبیل، لوازم

۲- تئوری Q توبین که توسط جیمز توبین ارائه شده است، چگونگی اثرگذاری سیاست پولی بر اقتصاد از طریق اثرات آن بر ارزیابی دارایی‌ها (سهام) را توضیح می‌دهد. این شاخص (q) از تقسیم ارزش بازاری بنگاه بر هزینه جایگزینی سرمایه به دست می‌آید. زمانی که q بیش از واحد باشد (در حالت تعادل q برابر واحد است) یعنی قیمت بازاری بنگاه نسبت به هزینه جایگزینی سرمایه بیشتر باشد، اجرای وام‌های توسعه‌ای بنگاه نسبت به ارزش بازاری آن ارزانتر است، در این شرایط شرکت‌ها می‌توانند سهام منتشر نموده و قیمت بالاتری نسبت به هزینه تسهیلات و تجهیزاتی که تصمیم به خرید آن دارند دریافت کنند. بنابراین سرمایه‌گذاری به دلیل اینکه بنگاه‌ها قادر خواهند بود کالاهای سرمایه‌ای بیشتری را با انتشار مقدار کمتری سهام جدید خریداری نمایند، افزایش می‌یابد. جهت مطالعه بیشتر رجوع شود به :

Mishkin, Fredric, S. "The Economic of Money, Banking and Financial Markets", ۶th Edit., ۲۰۰۱, PP.۶۵ ۲-۳

خانگی، برخی دارایی‌های مالی نظیر ارزشهای معتبر، همواره به عنوان ابزارهایی که قادر به حفظ ارزش پس اندازها هستند، مورد توجه بوده‌اند. این رفتار خانوارها در سال‌های پس از انقلاب و در دوره جنگ تحمیلی، به دلیل نابسامانی‌های فراوان در فرآیند تولید و توزیع کالاها و وجود نظام چند نرخ کالا و ارز تشدید گردید.

در دوره جدید فعالیت بورس که از سال ۱۳۶۸ همزمان با اولین سال اجرای برنامه پنجساله اول توسعه آغاز می‌شود تا سال ۱۳۸۰ علیرغم رونق نسبی در برخی از سال‌ها، مانند سال‌های ۱۳۷۴، ۱۳۷۵، ۱۳۷۸ و ۱۳۷۹ بازدهی مناسب سرمایه‌گذاری در بورس به دلیل غلبه رفتار سنتی پس‌اندازی جامعه نتوانست موجب افزایش اعتماد پس‌اندازکنندگان و جذب منابع مازاد آن‌ها شود. طی این دوره، ارزش معاملات بورس از حدود ۱۱ میلیارد ریال در سال ۱۳۶۸ به ۷۸۳۱ میلیارد ریال در سال ۱۳۸۰ رسید که حاکی از متوسط رشد سالانه‌ای به میزان ۷۲/۷ درصد است. شاخص کل قیمت سهام^۱ نیز از ۱۰۰ در سال ۱۳۶۹ با متوسط رشد سالانه به میزان ۳۵/۳ درصد به ۳۷۵۹ در پایان سال ۱۳۸۰ افزایش یافت. طی این دوره، نسبت ارزش معاملات و ارزش جاری بازار به تولید ناخالص داخلی به ترتیب از ۰/۱۹ و ۲/۲ درصد در سال ۱۳۶۹ به ۱/۱۸ و ۴/۹ درصد در سال ۱۳۸۰ بالغ گردید. این شاخص در سال ۱۳۸۱ و ۱۳۸۲ و شش‌ماهه اول

۱- شاخص کل قیمت سهام (تیکس) برابر با نسبت ارزش جاری سهام به ارزش پایه سهام منتشر شده توسط شرکت‌های پذیرفته شده در بورس می‌باشد. همچنین شاخص قیمت و بازده نقدی (تدپیکس) بازده کل سرمایه‌گذاری بورس اوراق بهادار را طی یک دوره معین نشان می‌دهد. روش محاسبه این شاخص همانند شاخص قیمت سهام است، با این تفاوت که ارزش پایه آن به نسبت ارزش سود نقدی تخصیص یافته به هر سهم تعدیل می‌شود. شاخص دیگر، شاخص بازده نقدی سهام (تدیکس) است که بر پایه تفاضل منطقی شاخص قیمت سهام از شاخص قیمت و بازده نقدی به دست می‌آید و میزان بازده نقدی حاصل از سرمایه‌گذاری بر روی اوراق سهام را نشان می‌دهد. در حالت متعارف، بازده کل بورس از مجموع بازده نقدی و سود سرمایه به دست می‌آید.

سال ۱۳۸۳ نسبت به اسفند ماه گذشته به ترتیب از رشدی به میزان ۳۵، ۱۲۵، ۱۹/۵ درصد برخوردار بوده است.

اصلاح نظام تولید و توزیع کالاها، حذف نرخ‌های چندگانه کالا و ارز و اهتمام به گسترش بورس اوراق بهادار در قانون برنامه پنجساله سوم (۸۳-۱۳۷۹)، شرایط مساعدی را برای سرمایه‌گذاری در بورس فراهم آورده است. در سال‌های ۱۳۸۱ و ۱۳۸۲ بورس اوراق بهادار تهران از رونق چشمگیری برخوردار بود. ارزش معاملات بورس از ۷۸۳۱ میلیارد ریال در سال ۱۳۸۰ به ۶۶۸۷۰ میلیارد ریال در سال ۱۳۸۲ بالغ گردید که حاکی از متوسط رشد سالانه‌ای به میزان ۱۹۲/۲ درصد است. در سال‌های ۱۳۸۱ و ۱۳۸۲ شاخص کل قیمت سهام نیز از ۳۷۵۹ واحد به ۱۱۳۷۹ واحد رسید و به طور متوسط سالانه به میزان ۶۷/۶ درصد رشد نمود. در این دوره، شاخص قیمت و بازده که بیانگر متوسط بازدهی سرمایه‌گذاری در بورس اوراق بهادار می‌باشد، سالانه به طور متوسط به میزان ۸۶/۹ درصد رشد یافت که بالاترین نرخ بازدهی سرمایه‌گذاری در بازار دارایی‌های مالی و حقیقی در اقتصاد کشور بود. در پایان سال ۱۳۸۲ نسبت ارزش معاملات و ارزش جاری بازار به تولید ناخالص داخلی به ترتیب به حدود ۶ و ۲۸ درصد رسید.

از سال ۱۳۸۱ به بعد علاوه بر نرخ بازدهی بالای سرمایه‌گذاری در بورس، که از عوامل اصلی افزایش گرایش پس‌اندازکنندگان به سرمایه‌گذاری در بورس اوراق بهادار بوده است، عوامل دیگری نظیر ثبات قیمت‌ها در بازار سایر دارایی‌ها مانند طلا، ارز، خودرو، کالاها، بادوام و رکود بازار مسکن در دو سال گذشته، نقش مهمی در معرفی بورس به عنوان مکان مناسبی جهت سرمایه‌گذاری داشته‌اند.

گسترش شبکه کارگزاری از طریق شعب برخی بانک‌ها، ایجاد پنج تالار جدید در مراکز استان‌ها که به صورت شعبی از تالار اصلی تهران فعالیت می‌کنند، ایجاد تالار و تابلوهای فرعی در جوار تالار اصلی تهران، بهبود شبکه اطلاع‌رسانی و ایجاد امکان دادوستد الکترونیک سهام از طریق شبکه بانک توسعه صادرات، از دیگر عوامل اصلی افزایش تقاضای سرمایه‌گذاری در بورس اوراق بهادار بوده است. با این حال، بخش بزرگی از تقاضای موجود در بازار به اشخاص حقوقی شامل شرکت‌های سرمایه‌گذاری، صندوق‌های بیمه و بازنشستگی و دیگر سرمایه‌گذاران نهادی مربوط می‌شود.

در ادامه، گزارش حاضر ابتدا به تشریح فعالیت بورس اوراق بهادار در نیمه نخست سال ۱۳۸۳ می‌پردازد. بررسی وضعیت معاملات در صنایع منتخب و وضعیت ریسک و بازدهی در این صنایع موضوع دو بخش بعدی است. آنگاه فعالیت بورس‌های منطقه‌ای از ابتدای تأسیس تا پایان نیمه اول سال جاری بررسی می‌شود. سپس عملکرد عرضه سهام توسط بخش عمومی و بانک‌ها، با تمرکز بر عملکرد واگذاری سهام دولت به بخش خصوصی مرور می‌شود. در واقع این بخش و بخش بعدی با عنوان عملکرد اوراق مشارکت، تصویری از فعالیت بخشی از بازار اولیه اوراق بهادار در کشور ارائه می‌دهند. سپس فعالیت بورس فلزات از ابتدای تأسیس تا پایان شهریورماه بررسی می‌شود. مروری بر رویدادهای مهم سال ۱۳۸۳ و جمع‌بندی، دو بخش پایانی گزارش حاضر را تشکیل می‌دهد.

۱- فعالیت بورس از ابتدای سال جاری

در نیمه نخست سال ۱۳۸۳ نماگرهای فعالیت بورس اوراق بهادار با نوساناتی همراه بود. در این دوره به جز شاخص قیمت صنعت که به طور متوسط ماهانه به میزان ۰/۰۴ درصد نسبت به پایان سال ۱۳۸۲ کاهش یافت، سایر شاخص‌های قیمت بورس در مقایسه با شاخص تورم از رشد مناسبی برخوردار بوده‌اند. طی این دوره متوسط بازدهی سرمایه‌گذاری در بورس به حدود ۲۶/۱ درصد رسید که در مقایسه با رشد شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) شهریور ماه سال ۱۳۸۳ نسبت به اسفند ماه سال گذشته به میزان ۷/۱ درصد، حاکی از نرخ بازدهی واقعی بالای سرمایه‌گذاری در بورس می‌باشد.

در نیمه نخست سال جاری فعالیت بورس اوراق بهادار تهران عمیقاً متاثر از ناآرامی‌های کشور عراق و مسایل سیاسی بین‌المللی درخصوص پرونده هسته‌ای ایران و پی‌آمدهای احتمالی آن بود. بخصوص از تیر ماه روند کاهشی شاخص‌هایی نظیر تعداد و ارزش سهام داد و ستد شده، دفعات معاملات و نسبت فعالیت (نسبت ارزش سهام داد و ستد شده به ارزش جاری بازار) مشاهده می‌شود (جدول پیوست شماره ۱ تا ۳).

بیشترین رشد شاخص قیمت و بازده نقدی (نماگر متوسط بازدهی سرمایه‌گذاری بر روی سهام) نسبت به ماه قبل مربوط به تیرماه با ۱۱/۵ درصد افزایش و بیشترین کاهش شاخص مذکور مربوط به اردیبهشت ماه با ۲ درصد کاهش بوده است. اجزای این شاخص، یعنی شاخص قیمت کل و شاخص بازده نقدی نیز در نیمه نخست امسال روندی افزایشی داشته‌اند. بیشترین افزایش نسبت به ماه قبل در شاخص قیمت کل مربوط به تیرماه با ۹/۴ درصد و در شاخص بازده نقدی مربوط به مردادماه با ۲/۳ درصد بود.

در شش ماهه ابتدای سال جاری شاخص مالی به طور متوسط ماهانه به میزان ۱۱/۱ درصد رشد یافت. بیشترین رشد شاخص مذکور نسبت به ماه قبل در ماه‌های خرداد و تیر به ترتیب به میزان ۲۷/۲ و ۲۸/۰ درصد بود. استقبال سرمایه‌گذاران از سهام شرکت‌های بزرگ سرمایه‌گذاری نظیر شرکت سرمایه‌گذاری غدیر، بانک ملی، صنایع پتروشیمی، صندوق بازنشستگی و بانک‌های خصوصی اقتصاد نوین و کارآفرین از دلایل اصلی افزایش شاخص مالی در چند ماه گذشته بود.

قابل ذکر است شرکت‌هایی که در حال حاضر تحت عنوان صنعت "واسطه‌گری‌های مالی" در بورس طبقه بندی می‌شوند، با توجه به عملکرد و فعالیت‌هایشان با تعاریفی که از این‌گونه شرکت‌ها در دیگر بورس‌ها وجود دارد، مطابقت ندارند. تعداد زیادی از این شرکت‌ها هلدینگ‌های تخصصی (شرکت‌های مادر) هستند که قسمت اعظم سرمایه‌گذاری خود را در یک یا دو صنعت خاص متمرکز کرده‌اند و شرکت‌های سرمایه‌پذیر را مدیریت می‌کنند. بر این اساس بخش عمده‌ای از افزایش و رشد شرکت‌های سرمایه‌گذاری به زیر مجموعه‌های صنعتی آن‌ها باز می‌گردد. این در حالی است که به دلیل تمایل بیشتر سهامداران به خرید سهامی که با پشتوانه سبد سهام می‌باشد (به دلیل پایین بودن ریسک آن‌ها) افزایش سهام شرکت‌های مادر بیش از زیر مجموعه‌های آن‌ها است. بازدهی مناسب، ریسک پایین و نقدشوندگی بالا از جمله دلایل اقبال سرمایه‌گذاران از سهام شرکت‌های سرمایه‌گذاری در بورس می‌باشد.

در دوره مورد بررسی، ارزش جاری بازار از ۳۰۹۶۹۶ میلیارد ریال در اسفند ماه ۱۳۸۲ به ۳۹۲۲۱۱ میلیارد ریال در پایان شهریورماه رسید و رشدی معادل ۲۶/۶ درصد را تجربه نمود. بیشترین افزایش در ارزش جاری بازار در تیرماه برابر با ۹/۸ درصد بود و معادل ۳۲۶۷۷ میلیارد ریال به ارزش بازار افزوده شد. براساس برآوردهای اولیه، نسبت

ارزش معاملات و ارزش جاری بازار به تولید ناخالص داخلی در پایان شهریورماه سال جاری به ترتیب به حدود ۷ و ۵۶ درصد رسید.

در مجموعه جداول پیوست شماره (۴) تا (۷) شاخص‌های فعالیت بورس اوراق بهادار در شش ماهه نخست سال جاری با دوره‌های مشابه سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۲ مقایسه شده است.

در جدول ذیل شاخص‌های اندازه، عمق و میزان فعالیت بازار اوراق بهادار در تعدادی از کشورها ارائه شده است. مقایسه ارقام مربوط به بورس اوراق بهادار تهران و بورس‌های دیگر حاکی از کوچکی اندازه، عمق و میزان فعالیت آن است. با توجه به ظرفیت‌های فراوان اقتصاد کشور، ارقام مذکور همچنین نشان‌دهنده ظرفیت‌های زیاد برای گسترش‌های بعدی بورس اوراق بهادار در کشور می‌باشد.

شاخص‌های اندازه، عمق و فعالیت بازار اوراق بهادار در برخی کشورها (پایان سپتامبر ۲۰۰۴)

بورس	ارزش بازار (میلیارد دلار)	تعداد شرکت‌های عضو بورس	نسبت ارزش معاملات به تولید ناخالص داخلی ^۱ (درصد)	نسبت فعالیت ^۲ (درصد)
تهران	۴۵/۵	۳۹۶	۶/۹	۱۲/۴
لندن	۲۵۰۵/۲	۲۷۶۵	۱۹۹/۸	۱۵۲/۱
توکیو	۳۱۲۷/۵	۲۲۶۷	۴۹/۱	۷۶/۷
استانبول	۷۶/۸	۲۹۴	۴۰/۸	۱۳۹/۲
کوالالمپور	۱۶۹/۲	۹۴۱	۵۰/۶	۲۷/۷
سئول	۳۳۳/۹	۶۷۷	۷۵/۹	۱۰۸/۲
تایلند	۱۰۰/۸	۴۴۸	۷۱/۸	۸۹/۳

Source: World Federation of Exchanges, Nov. ۲۰۰۴.

۱- این نسبت برای پایان سال ۲۰۰۳ میلادی محاسبه شده است.

۲- نسبت فعالیت برابر است با نسبت ارزش معاملات سهام به متوسط ارزش جاری بازار سهام بر حسب درصد.

جدول فوق نشان می‌دهد که بورس لندن به لحاظ تعداد شرکت‌های حاضر در بورس بالاترین و بورس استانبول کمترین تعداد را دارا می‌باشد. مقایسه نسبت فعالیت بورس‌های مورد بررسی حاکی از آن است که بورس لندن با ۱۵۲ درصد بالاترین و بورس تهران با ۱۲/۴ درصد پایین‌ترین نسبت فعالیت را دارا هستند. همچنین نسبت ارزش معاملات در بورس لندن تقریباً ۲ برابر ارزش تولید ناخالص داخلی این کشور در سال مورد بررسی می‌باشد.

در پایان شهریور ماه ۱۳۸۳ ارزش جاری بازار اوراق بهادار بر حسب دلار آمریکا به رقم ۴۵/۴ میلیارد دلار بالغ گردید. رقم مذکور در پایان سال‌های ۱۳۸۱ و ۱۳۸۲ به ترتیب به میزان ۱۴/۸ و ۳۷/۴ میلیارد دلار بود. ارزش جاری بازار تحت تأثیر سه متغیر تعداد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس، تغییرات سرمایه آن‌ها و تغییرات قیمت سهام قرار می‌گیرد. تعداد شرکت‌های عضو تالار اصلی بورس در پایان سال‌های ۱۳۸۱ و ۱۳۸۲ به ترتیب ۳۳۴ و ۳۷۰ شرکت و در پایان شهریور ماه سال ۱۳۸۳ این رقم به ۳۹۶ شرکت افزایش یافت. طی سال‌های ۱۳۸۱ و ۱۳۸۲ سرمایه شرکت‌های عضو بورس به ترتیب با نرخ ۱۰۳/۷ و ۱۰۳ درصد نسبت به سال قبل رشد یافته است.

۲ - معاملات بازار سهام در صنایع منتخب

در بین صنایع منتخب^۱ بیشترین میزان رشد شاخص قیمت در شهریور ماه نسبت به پایان سال ۱۳۸۲ مربوط به صنعت "محصولات لاستیک و پلاستیک" به میزان ۱۱۳ درصد بود. در این صنعت، شاخص قیمت از ۲۳۶۰ واحد در اسفند ماه سال ۱۳۸۲ به ۵۰۳۲ واحد در شهریور ماه ۱۳۸۳ افزایش یافت.

۱- صنایع منتخب شامل صنایعی که در جدول پیوست شماره ۸ آمده است، صنایعی هستند که بیشترین سهم از تعداد و ارزش مبادلات بازار را به خود اختصاص می‌دهند.

رشد شاخص قیمت در صنایع "واسطه‌گری‌های مالی"، "ساخت فلزات اساسی" و "ساخت مواد شیمیایی" در مراتب بعدی قرار داشت. در دوره مورد بررسی، رشد شاخص قیمت در صنایع "وسایل نقلیه"، "محصولات کانی غیرفلزی"، "ساختمان"، "ماشین‌آلات و تجهیزات"، "محصولات فلزی فابریکی" و "غذایی و آشامیدنی‌ها" منفی بود. در شهریور ماه ۱۳۸۳ بیشترین سهم از کل تعداد و ارزش معاملات بورس اوراق بهادار به ترتیب به میزان ۵۴ و ۵۱ درصد مربوط به صنعت "واسطه‌گری‌های مالی" بود. به این لحاظ، صنایع "وسایل نقلیه" و "ساخت مواد شیمیایی" در مراتب بعدی اهمیت قرار گرفتند.

در شهریور ماه بالاترین نسبت قیمت به بازده انتظاری (P/E)، به میزان ۱۲/۸ متعلق به صنعت "محصولات کانی غیرفلزی" و پایین‌ترین نسبت مذکور متعلق به صنعت "وسایل نقلیه" به میزان ۵/۷ بود. در مقایسه با شهریور ماه سال ۱۳۸۲، نسبت P/E در صنعت "محصولات لاستیک و پلاستیک" از بالاترین رشد به میزان ۸۲/۴ درصد و در صنعت "وسایل نقلیه" از بیشترین کاهش به میزان ۵۴/۸ درصد برخوردار بوده است (جدول پیوست شماره ۸).

۳- ریسک و بازدهی سهام صنایع منتخب

در میان صنایع منتخب، بالاترین نرخ رشد ماهانه شاخص قیمت در شش ماهه منتهی به شهریور ماه سال جاری مربوط به صنعت "محصولات لاستیک و پلاستیک" برابر با ۱۳/۵ درصد و کمترین آن مربوط به صنعت "ساخت فلزات اساسی" برابر با ۶/۶ درصد بود. در این دوره، متوسط نرخ بازدهی (برحسب رشد شاخص قیمت) در شش صنعت از ده صنعت منتخب بورس منفی بوده است. در بین صنایعی که شاخص قیمت سهام آن‌ها در نیمه نخست سال جاری رشد یافت، بیشترین انحراف معیار (شاخص

ریسک) متعلق به صنعت "محصولات لاستیک و پلاستیک" به میزان ۱۱/۸ و کمترین انحراف معیار مربوط به صنعت "ساخت مواد شیمیایی" به میزان ۵/۹ بود. در بین این صنایع، بیشترین میزان شاخص نقدشوندگی^۱ مربوط به صنعت "واسطه‌گری‌های مالی" و کمترین آن مربوط به صنعت "محصولات فلزی فابریکی" بوده است. (جدول پیوست شماره ۹).

در نمودار پیوست شماره (۴) پراکندگی صنایع منتخب بر اساس شاخص‌های ریسک و بازدهی نشان داده شده است. خط برازش شده در نمودار، ارتباط مثبت بین ریسک و بازدهی در مجموعه فعالیت صنایع منتخب بورس اوراق بهادار را نشان می‌دهد. شیب کمتر از واحد این خط (حدود ۴۱ درجه) بیانگر آن است که در دوره شش‌ماهه منتهی به شهریور ماه ۱۳۸۳ به ازای هر یک واحد درصد افزایش در بازدهی، میزان ریسک سرمایه‌گذاری حدود ۰/۸۷ واحد افزایش یافته است. رقم مزبور می‌تواند به عنوان عکس قیمت مخاطره در بازار تعبیر شود. به عبارت دیگر هزینه یک واحد کاهش در ریسک، حدود ۱/۱۵ واحد کاهش در بازدهی است. هرچند شیب خط برازش شده بر شاخص‌های ریسک و بازدهی صنایع منتخب، متوسط قیمت مخاطره در بورس تهران را نشان می‌دهد، توزیع وضعیت ریسک و بازدهی صنایع مزبور، نسبت به خط رگرسیون نیز حاوی اطلاعات مفیدی می‌تواند باشد. سرمایه‌گذاری در صنایعی که در بالای خط قرار گرفته‌اند، به ازای نرخ بازدهی داده شده، از ریسک بیشتری برخوردار بوده و در شرایط برابر، در مقایسه با صنایع زیرخط رگرسیون از موقعیت نامطلوب‌تری برخوردار می‌باشد. بنابراین، انتخاب صنایع بالای خط و روی خط برای سرمایه‌گذاران ریسک‌پذیر کمتر مطلوب بوده است. به عبارت دیگر، در موقعیت‌های مذکور، ریسک مورد انتظار همواره بیشتر متوسط ریسک بازار است.

۱- شاخص نقدشوندگی صنایع، براساس نسبت ارزش معاملات سهام به ارزش جاری بازار، اندازه‌گیری می‌شود.

با توجه به نمودار پیوست شماره (۴)، چنانچه سرمایه‌گذار بر اساس عملکرد شاخص‌های قیمت و ریسک صنایع منتخب در شش‌ماه گذشته تصمیم‌گیری نماید، در مقایسه بین دو صنعت "ساخت فلزات اساسی" و "ساخت مواد شیمیایی" که بازدهی تقریباً مشابهی را عاید او می‌کنند، قطعاً صنعت دوم را انتخاب می‌کند؛ و در مقایسه بین دو صنعت "محصولات لاستیک و پلاستیک" و "واسطه‌گری‌های مالی" که ریسک تقریباً یکسانی داشته‌اند، صنعت اول را بر می‌گزیند. سرمایه‌گذارانی که ریسک‌پذیری بیشتری دارند بر روی سهام "محصولات لاستیک و پلاستیک" و "واسطه‌گری‌های مالی" سرمایه‌گذاری می‌کنند و سرمایه‌گذاران محتاط‌تر سهام صنایع گروه "ساخت مواد شیمیایی" را می‌خرند. براین اساس، سهام‌صنایعی که در شش‌ماه گذشته بازدهی منفی داشته‌اند، تا زمانی که اطلاعات جدید مبنی بر بهبود عملکرد آن‌ها در آینده منتشر نشود، خریداری نخواهند داشت (نمودار شماره ۵).

۴ - معاملات در بورس‌های منطقه‌ای

به منظور گسترش پوشش جغرافیایی بورس و افزایش اندازه و عمق بازار اوراق بهادار کشور، در ماده (۹۵) قانون برنامه پنجساله سوم توسعه (۸۳-۱۳۷۹) به شورای بورس اجازه داده می‌شود که نسبت به راه‌اندازی بورس‌های منطقه‌ای در سطح کشور اقدام کند. اگرچه با وجود فن‌آوری تجارت الکترونیک که هزینه‌های داد و ستد را به شدت کاهش می‌دهد، ساخت و راه‌اندازی مکان‌های فیزیکی جهت انجام معاملات اندیشه‌ای کهنه به نظر می‌رسد، لیکن با توجه به اینکه در کشور ما هنوز میزان آشنایی عامه سرمایه‌گذاران با بازار اوراق بهادار اندک است ایجاد مکان‌های فیزیکی نقش مهمی در توسعه فرهنگ سرمایه‌گذاری روی اوراق بهادار ایفا می‌کند.

در نیمه نخست سال جاری با افتتاح تالارهای بورس شیراز و کرمان، تعداد تالارهای منطقه‌ای بورس به پنج تالار رسید. پیش از این تالارهای مشهد، تبریز و اصفهان ایجاد شده بود. در این تالارها که به صورت شعبی از بورس اوراق بهادار تهران فعالیت می‌کنند، سهام شرکت‌های درج شده در تابلوهای اصلی و فرعی بورس تهران مورد داد و ستد قرار می‌گیرد.

در واقع، رایه مجوز ایجاد تالارهای منطقه‌ای در قانون برنامه سوم، با هدف فراهم‌سازی شرایط آسان‌تر برای پذیرش بنگاه‌های اقتصادی متوسط و کوچک در بورس‌های منطقه‌ای بوده است که این کارکرد بورس‌های منطقه‌ای تاکنون مورد استفاده قرار نگرفته است. در جدول پیوست شماره (۱۰) ارزش و تعداد سهام و حق تقدم داد و ستد شده در بورس‌های منطقه‌ای تا پایان سال ۱۳۸۲ و در نیمه نخست سال جاری رایه شده است. در سال ۱۳۸۲ بالاترین ارزش معاملات سهام و تعداد سهام معامله شده به تالار بورس اوراق بهادار مشهد اختصاص داشت. در نیمه اول سال ۱۳۸۳ بیشترین ارزش و تعداد سهام معامله شده به ترتیب برابر با ۲۲۰۱ میلیارد ریال و ۳۱۸ میلیون سهم مربوط به بورس اصفهان بوده است.

۵ - عرضه سهام توسط بخش عمومی و بانک‌ها

فصل سوم قانون برنامه پنجساله سوم توسعه (۸۳-۱۳۷۹) به موضوع واگذاری سهام و مدیریت شرکت‌های دولتی می‌پردازد. در مواد متعدد این فصل الزامات واگذاری سهام شرکت‌های دولتی، سهام قابل واگذاری، تاسیس هیات عالی واگذاری، ترکیب اعضا، شرح وظایف و اختیارات آن، تشکیل سازمان خصوصی‌سازی، نحوه تعیین قیمت پایه و دیگر امور مربوط به واگذاری سهام شرکت‌های دولتی مشخص شده است. در تبصره (۱) ماده واحده قانون اصلاح موادی از قانون برنامه سوم توسعه (مصوب اسفند

۱۳۸۰) شیوه‌های واگذاری علاوه بر بورس و مزایده در موارد خاص از طریق مذاکره نیز مجاز دانسته شده است.

براساس مواد فصل سوم قانون برنامه سوم و آیین‌نامه‌های اجرایی آن، کلیه شرکت‌های دولتی تحت پوشش شرکت‌های مادر تخصصی ذیربط قرار می‌گیرند. طبق آخرین اطلاعات تعداد ۶۰ شرکت مادر تخصصی تشکیل گردیده و اساسنامه تمامی آن‌ها به تصویب هیات محترم وزیران رسیده است. شرکت‌های مادر تخصصی موظف هستند اطلاعات مالی و مدارک مورد نیاز شرکت‌هایی را که براساس مصوبه هیات عالی واگذاری و تصویب هیات وزیران در لیست فروش قرار گرفته‌اند (حدود ۵۰۰ شرکت) در اختیار سازمان خصوصی‌سازی قرار دهند. به دنبال تعیین قیمت پایه سهام توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی، سازمان خصوصی‌سازی سهام شرکت‌های قابل واگذاری را از طریق بورس، مزایده و در موارد خاص مذاکره عرضه خواهد نمود.

سازمان خصوصی‌سازی در سال ۱۳۸۲ در مجموع مبلغ ۸۶۹۶ میلیارد ریال از طریق عرضه در بورس و مزایده، سهام شرکت‌های دولتی را واگذار نمود. این رقم شامل فروش‌های نقدی و تعهدی از جمله واگذاری سهام بنگاه‌ها به کارگران آن‌ها به صورت اقساطی می‌باشد. رقم واریزی سازمان مذکور به حساب‌های خزانه‌داری کل در سال ۱۳۸۲ حدود ۴۶۵۴ میلیارد ریال شامل فروش‌های نقدی و وصولی اصل و سود فروش‌های تعهدی سال‌های قبل بوده است. طبق سازوکار ماده (۱۹) قانون برنامه سوم، از این رقم معادل ۵۰ درصد سهم خزانه و ۵۰ درصد با اولویت پرداخت بدهی شرکت‌های قابل فروش به منظور اصلاح ساختار آن‌ها و بهسازی و آماده‌سازی شرکت‌ها برای فروش و توسعه صنعتی به حساب شرکت‌های مادر تخصصی ذیربط اختصاص می‌یابد. به این ترتیب، وصولی خزانه‌داری کل از محل واگذاری سهام شرکت‌های دولتی

در سال ۱۳۸۲ مبلغ ۲۳۲۷ میلیارد ریال بوده است. این رقم معادل ۳۳/۲ درصد مبلغ پیش‌بینی شده در قانون بودجه سال مذکور به میزان ۷۰۰۰ میلیارد ریال بود. در جدول پیوست شماره (۱۱) مجموع عرضه سهام توسط بخش عمومی و بانک‌ها در سال ۱۳۸۲ و نیمه نخست سال ۱۳۸۳ در تالار بورس ارایه گردیده است. در سال ۱۳۸۲ سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی در مجموع ۷۳۲ میلیون سهم به ارزش بازاری ۸۹۲۱ میلیارد ریال در بورس به فروش رساندند. این رقم فروش‌های نقدی و تعهدی را در بر می‌گیرد. در نیمه اول سال جاری، مجموع عرضه سهام توسط سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی از نظر تعداد ۴۳/۴ میلیون سهم و از نظر ارزش ۴۲۷/۱ میلیارد ریال بود، که در مقایسه با ارقام مشابه سال قبل کاهش چشمگیری نشان می‌دهد. تغییر مدیریت سازمان خصوصی‌سازی و مسایل حاشیه‌ای آن، می‌تواند از عوامل موثر در رکود عرضه سهام شرکت‌های دولتی در بورس باشد.

۶- عملکرد اوراق مشارکت

مطابق بند (ن) تبصره ۲۱ قانون بودجه سال ۱۳۸۳، در مجموع مبلغ ۱۳۲۰۰ میلیارد ریال اوراق مشارکت برای طرح‌های عمرانی وزارت نیرو، راه‌وترابری و... به تصویب رسیده است که مبلغ ۱۰۰۰۰ میلیارد ریال آن اوراق مشارکت دولتی - بودجه‌ای^۱ و ۳۲۰۰ میلیارد ریال اوراق دولتی - غیربودجه‌ای^۲ می‌باشد. همچنین طبق بند (م) تبصره ۲۱ مبلغ ۱۹۲۵۰ میلیارد ریال (معادل ۲/۳ میلیارد دلار) جهت تسریع

۱- اوراق مشارکت دولتی - بودجه‌ای اوراقی است که منابع لازم برای بازپرداخت اصل و سود آن‌ها در قوانین بودجه سنواتی پیش‌بینی می‌گردد.

۲- اوراق مشارکت دولتی - غیربودجه‌ای اوراقی است که منابع لازم برای بازپرداخت اصل و سود آن‌ها از محل منابع داخلی شرکت‌های استفاده‌کننده تامین می‌شود. با این حال، این اوراق در نهایت با تضمین سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی انتشار می‌یابد.

در اجرای عملیات طرح‌ها و خاتمه طرح‌ها و پروژه‌هایی که باید در سال‌های ۱۳۸۳ و ۱۳۸۴ به اتمام برسند، از محل حساب ذخیره ارزی و یا فروش اوراق مشارکت تامین مالی خواهد شد. در صورتی که معادل ریالی ۰/۳ میلیارد دلار (۲۵۰۵ میلیارد ریال) از رقم مذکور از راه فروش اوراق مشارکت تامین شود، مجموع اوراق مشارکت دولتی-بودجه‌ای در سال ۱۳۸۳ معادل ۱۲۵۰۵ میلیارد ریال خواهد بود.

همچنین شورای پول و اعتبار به بانک مرکزی اجازه داده است تا علاوه بر جایگزینی حدود ۱۷۰۰۰ میلیارد ریال اوراق سررسید شده در سال ۱۳۸۳ معادل ۵۰۰۰ میلیارد ریال اوراق مشارکت جدید منتشر نماید. اوراق جدید بانک مرکزی در تیرماه به میزان ۵۰۰۰ میلیارد ریال منتشر گردید و تقریباً تمامی آن به فروش رسید. در هفدهم شهریور ماه نیز بانک مرکزی ۲۹۸۶ میلیارد ریال از اوراق سررسید شده قبلی را جایگزین کرد.

شورای پول و اعتبار در مورخ ۱۳۸۳/۷/۴ سقف اوراق مشارکت قابل انتشار شرکت‌ها در سال جاری را از مبلغ ۵۰۰۰ میلیارد ریال به مبلغ ۱۲۰۰۰ میلیارد ریال شامل ۷۰۰۰ میلیارد ریال سقف اوراق موضوع ماده ۴ قانون نحوه انتشار اوراق مشارکت و مبلغ ۵۰۰۰ میلیارد ریال اوراق مشارکت موضوع ماده ۱۷ قانون تسهیل نوسازی صنایع افزایش داد. در نیمه نخست سال جاری هیچگونه اوراقی از این محل‌ها انتشار نیافت. (جدول پیوست شماره ۱۲).

۷- بورس فلزات

بر اساس ماده ۹۵ قانون برنامه پنجساله سوم توسعه و مصوبات شورای بورس در چارچوب دو طرح تفصیلی مربوط به ایجاد بورس کالا و راه اندازی بورس فلزات اساسی، بورس فلزات در تاریخ ۲۶ شهریور ماه ۱۳۸۲ افتتاح گردید. در شش ماهه نخست سال

۱۳۸۳ در مجموع ۲/۵ میلیون تن انواع فلزات به ارزش ۱۱۳۸۲ میلیارد ریال در بورس فلزات مورد معامله قرار گرفت. در حال حاضر، معاملات بورس فلزات مبتنی بر دو ابزار نقدی و سلف صورت می‌گیرد. از مجموع معاملات شش ماه اول سال جاری مبلغ ۲۴۴۱ میلیارد ریال (۲۴/۵ درصد) به صورت نقد و مبلغ ۷۵۲۹ میلیارد ریال (۷۵/۵ درصد) به صورت سلف بوده است. بیشترین سهم از حجم معاملات مربوط به فولاد به میزان ۹۶ درصد و بعد آلومینیوم به میزان ۱/۹ درصد بود. بیشترین سهم از ارزش کل معاملات نیز به ترتیب به میزان ۸۲/۶ درصد و ۱۰/۶ درصد مربوط به فولاد و مس بود.

حجم و ارزش معاملات انجام شده در بورس فلزات در شهریورماه نسبت به ماه گذشته به ترتیب ۸ درصد و ۴/۲ درصد کاهش نشان می‌دهد. با توجه به اینکه درصد بالایی از معاملات بورس فلزات بر فولاد می‌باشد، کاهش مذکور علیرغم افزایش حجم و ارزش معاملات سه فلز اصلی دیگر (آلومینیوم، مس و روی) در شهریورماه نسبت به ماه قبل، اتفاق افتاد (جدول پیوست شماره ۱۳).

۸- رویدادهای مهم سال ۱۳۸۳ در بازار سرمایه :

۱- در تاریخ ۱۶ فروردین ماه سال جاری حجم مبنای معاملات برای افزایش شاخص قیمت سهام براساس ۲۰ درصد سهم شناور آزاد و یک بار گردش معاملاتی در سال تعیین و جدول حجم مبنای سهام شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران منتشر شد. به این ترتیب حجم مبنای هر سهم حدود هشت ده هزارم سرمایه شرکت خواهد بود. با اعمال سیاست مذکور، حجم مبنای معاملات برای اکثر سهام موجود در بورس افزایش یافت.

۲- در شهریور ماه سال جاری شمار شرکت‌های جدید متقاضی پذیرش در بورس به ۱۱۶ شرکت رسید. از میان بانک‌ها، بانک رفاه کارگران، بانک سپه، بانک صنعت و

معدن؛ از بین شرکت‌های بیمه، بیمه آسیا، البرز و دانا؛ و از میان موسسات اعتباری غیربانکی، موسسه اعتباری توسعه و شرکت لیزینگ ایران در مراحل مختلف پذیرش در بورس هستند.

۳- براساس مصوبه مورخ ۱۳۸۳/۳/۲۵ شورای بورس، کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس موظف شدند که به منظور کمک به تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران، سیاست و برنامه تقسیم سود خود را به بازار اعلام نمایند.

۴- در مورخ ۱۳۸۳/۴/۱۷ آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۷ قانون تنظیم بخشی از مقررات تسهیل و نوسازی صنایع کشور در خصوص انتشار اوراق مشارکت از سوی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس در هیئت دولت تصویب شد. براساس این آیین‌نامه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اجازه خواهند یافت برای تامین نقدینگی و به منظور اجرای طرح‌های توسعه و نوسازی، اوراق مشارکت با نام، با مجوز بورس به قیمت مشخص و برای مدت معین منتشر کنند.

۵- به استناد مصوبه مورخ ۱۳۸۳/۴/۲۸ شورای بورس، در سال جاری افزایش سرمایه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس حداکثر به میزان افزایش شاخص قیمت خرده‌فروشی سال گذشته که توسط بانک مرکزی اعلام گردیده مجاز است و مازاد بر آن منوط به موافقت دبیرکل سازمان بورس خواهد بود.

۶- دستورالعمل اجرایی سفارش‌های الکترونیکی اوراق بهادار پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران که به تصویب هیئت مدیره بورس رسیده است در تاریخ ۱۳۸۳/۶/۲۵ منتشر شد. این دستورالعمل به منظور توسعه الکترونیکی بورس و ضابطه‌مند کردن داد و ستدهای الکترونیکی اوراق بهادار پذیرفته شده در بورس در چارچوب قانون تجارت الکترونیک تدوین شده است.

۷- در تاریخ ۲۹ شهریور ماه ۱۳۸۳ بورس کالای کشاورزی افتتاح شد. دبیر کل این بورس خصوصیات آن را اطلاع‌رسانی شفاف به همه تولیدکنندگان و فعالان بازار، ایجاد شرایط رقابتی، کشف قیمت، انتقال ریسک قیمت، تضمین معاملات و استاندارد کالا و تامین منابع مالی مورد نیاز تولیدکنندگان عنوان کرد.

۸- آیین‌نامه شیوه‌های قیمت‌گذاری سهام شرکت‌های دولتی قابل واگذاری، تخفیف‌ها و چگونگی پرداخت قیمت توسط خریداران که مصوب هیات وزیران در جلسه روز ۱۵ شهریور ماه ۱۳۸۳ بود، در روز ۲۴ شهریور ۱۳۸۳ ابلاغ گردید.

جمع‌بندی

اگر چه طی سال‌های ۱۳۸۱ و بعد از آن بازار اوراق بهادار کشور گسترش زیادی داشته است، لیکن مقایسه شاخص‌هایی نظیر تعداد کدهای سهامداری و تعداد حساب‌های پس‌انداز و سرمایه‌گذاری نزد شبکه بانکی، اندازه، عمق و نسبت فعالیت بورس اوراق بهادار تهران با شاخص‌های مشابه در برخی کشورهای دیگر و شواهدی که حاکی از حضور گسترده سرمایه‌گذاران نهادی (اشخاص حقوقی) در بورس اوراق بهادار تهران است، جملگی نشان می‌دهند که علیرغم گسترش‌های مذکور، هنوز سهام (اوراق بهادار) جایگاه قابل توجهی در سبد دارایی‌های خانوارهای ایرانی نیافته است. در چند سال اخیر، رکود بازار زمین و مسکن، بهبود نظام توزیع کالاها و خدمات، حذف نظام چند نرخ کالاهای و ارز، ثبات نسبی بازار طلا و خودرو و تلاش‌هایی که در جهت گسترش فیزیکی و نرم‌افزاری بورس اوراق بهادار صورت گرفته است، تا حدودی به تغییر الگوی سنتی رفتار پس‌اندازی خانوارهای ایرانی کمک نموده است، لیکن امکانات موجود اقتصاد کشور، گویای ظرفیت‌های بسیاری است و تلاش بیشتر برای گسترش بازار اوراق بهادار در ایران را می‌طلبد.

منابع

- ۱- سازمان بورس اوراق بهادار، گزارش آماری ماهانه، دوره‌های مختلف از اسفند ماه ۱۳۸۲ تا شهریور ۱۳۸۳.
- ۲- سازمان بورس اوراق بهادار، چشم‌اندازها و برنامه‌های دوساله بورس، تیرماه ۱۳۸۳.
- ۳- سازمان بورس اوراق بهادار، اداره مطالعات و بررسی‌های اقتصادی، شاخص‌های هم‌پیوند با بازده نقدی سهام، مرداد ۱۳۷۷.
- ۴- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، "گزارش اقتصادی و ترازنامه بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران"، سال ۱۳۸۱.
- ۵- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، "قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران"
- ۶- سازمان کارگزاران بورس اوراق بهادار تهران، نماگرهای پایه بورس، معاونت نظارت.
- ۷- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، اداره اعتبارات، گزارش‌های موردی.
- ۸- سازمان بورس فلزات، گزارش‌های موردی.
- ۹- World Federation of Exchange, Annual Reports, Nov. ۲۰۰۴.
- ۱۰- Mishkin, Fredrics. "The Economic of Money, Banking and Financial Markets", ۶th Edit, ۲۰۰۱.

جدول پیوست شماره ۱

نماگرهای فعالیت بورس درشش ماهه نخست سال ۱۳۸۳

میانگین رشدنمایی (درصد)	شهریور	مرداد	تیر	خرداد	اردیبهشت	فروردین	اسفند ۱۳۸۲	
3.01	13596.4	12993.2	13200.1	12063.5	11504.8	11753.8	11379.4	شاخص قیمت کل
11.13	43714.4	41218.3	40781.5	31850.1	25035.5	23735.9	23202.6	مالی
-0.04	10036.2	9657.8	9948.3	9767.9	9978.4	10419.1	10060.1	صنعت
3.71	1049.3	1004.2	1027.6	899.3	851.3	876.6	843.4	پنجاه شرکت برتر
3.23	13847.7	13251.8	13518.9	12142.1	11493.3	11771.7	11443.0	تالار اصلی
1.37	11063.3	10462.7	10334.3	10742.1	10772.5	10824.5	10197.1	تالار فرعی
3.95	34150.0	32626.1	32398.8	29066.5	27442.7	27997.7	27074.9	شاخص قیمت و بازده
0.91	4152.1	4150.9	4057.4	3983.0	3943.1	3937.7	3933.2	شاخص بازده نقدی
1.15	270.7	269.7	267.8	265.0	261.7	258.4	252.8	شاخص CPI
-6.07	797.2	920.2	1283.6	1207.2	1391.2	430.8	1160.8	تعداد سهام معامله شده (میلیون سهم)
-4.83	5710.6	8260.0	10049.0	8554.7	12962.8	3078.9	7685.9	ارزش سهام معامله شده (میلیارد ریال)
4.02	392210.6	367719.8	364789.8	332112.5	314738.1	319923.7	309695.8	ارزش جاری بازار
9.24	210491.0	247886.0	272386.0	205190.0	144529.0	116673.0	123852.0	تعداد دفعات معامله
8.93	145653.0	165645.0	188287.0	143343.0	94806.0	86466.0	87202.0	تعداد خریداران
-8.52	1.5	2.3	2.9	2.7	4.1	1.0	2.6	نسبت فعالیت ^(۱)
-1.08	9.5	9.1	9.8	9.8	9.7	10.4	10.2	نسبت P/E
1.39	68.9	67.0	67.7	63.8	63.2	66.1	63.5	نسبت ارزش جاری بازار به سپرده‌های بانکی

(۱) برابر با نسبت ارزش معاملات به ارزش جاری بازار است.

جدول پیوست شماره ۲

نماگرهای فعالیت بورس در شش ماهه نخست ۱۳۸۳

تغییرات هر ماه نسبت به ماه قبل (درصد)

میانگین رشد حسابی	شهریور	مرداد	تیر	خرداد	اردیبهشت	فروردین	اسفند ۱۳۸۲	
3.09	4.6	-1.6	9.4	4.9	-2.1	3.3	4.3	شاخص قیمت کل
11.69	6.1	1.1	28.0	27.2	5.5	2.3	4.2	مالی
0.01	3.9	-2.9	1.8	-2.1	-4.2	3.6	4.3	صنعت
3.86	4.5	-2.3	14.3	5.6	-2.9	3.9	6.1	پنجاه شرکت برتر
3.34	4.5	-2.0	11.3	5.6	-2.4	2.9	4.7	تالار اصلی
1.43	5.7	1.2	-3.8	-0.3	-0.5	6.2	1.7	تالار فرعی
4.03	4.7	0.7	11.5	5.9	-2.0	3.4	4.7	شاخص قیمت و بازده
0.91	0.0	2.3	1.9	1.0	0.1	0.1	0.3	شاخص بازده نقدی
1.15	0.4	0.7	1.1	1.3	1.3	2.2	1.6	رشد شاخص CPI
18.57	-13.4	-28.3	6.3	-13.2	222.9	-62.9	-17.8	تعداد سهام معامله شده (میلیون سهم)
32.65	-30.9	-17.8	17.5	-34.0	321.0	-59.9	-61.0	ارزش سهام معامله شده (میلیارد ریال)
4.08	6.7	0.8	9.8	5.5	-1.6	3.3	6.7	ارزش جاری بازار
11.45	-15.1	-9.0	32.7	42.0	23.9	-5.8	23.8	تعداد دفعات معامله
11.21	-12.1	-12.0	31.4	51.2	9.6	-0.8	30.3	تعداد خریداران
28.85	-33.6	-21.5	8.7	-35.0	316.3	-61.7	-62.1	نسبت فعالیت
-0.96	5.3	-7.7	0.5	0.8	-7.0	2.3	-	نسبت P/E
1.45	2.9	-1.0	6.0	1.0	-4.4	4.2	-	نسبت ارزش جاری بازار به سپرده‌های بانکی

جدول پیوست شماره ۳
شاخص های فعالیت بورس اوراق بهادار تهران

(سال پایه = ۱۳۶۹)

عنوان	1382		1383			درصد تغییرات		
	شش ماهه	شش ماهه	مرداد	شهریور	شش ماهه	شهریورماه به پایان سال ۱۳۸۲	شهریورماه به ماه گذشته	شش ماهه نسبت به شش ماهه ۱۳۸۲
شاخص کل قیمت (پایان دوره)	11379.4	8993.0	12993.2	13596.4	13596.4	19.5	4.6	51.2
مالی	2320.9	14660.9	4121.8	43714.4	43714.4	88.4	6.1	198.2
صنعت	1006.0	8407.1	9657.8	10036.2	10036.2	-0.2	3.9	19.4
پنجاه شرکت فعالتر	843.4	637.0	1004.2	1049.3	1049.3	24.4	4.5	64.7
تالار اصلی	1144.3	8940.0	1325.8	13847.7	13847.7	21.0	4.5	54.9
تالار فرعی	1019.7	8750.1	1046.2	11063.3	11063.3	8.5	5.7	26.4
شاخص قیمت و بازده (کل)	27074.9	21127.5	32626.1	34150.0	34150.0	26.1	4.7	61.6
شاخص بازده نقدی سهام	3933.2	3883.6	4150.9	4152.1	4152.1	5.6	0.0	6.9
ارزش معاملات (میلیارد ریال)	66869.8	16173.3	8260.0	5710.6	48616.1	-30.9	-30.9	200.6
تالار اصلی	59444.5	14046.3	7476.1	4835.8	42664.3	-35.3	-35.3	203.7
تالار فرعی	7425.3	2127.0	783.8	874.8	5951.7	11.6	11.6	179.8
تعداد سهام معامله شده (میلیون سهم)	7878.8	2384.3	920.2	797.2	6030.2	-13.4	-13.4	152.9
تالار اصلی	6192.3	1677.4	801.5	653.1	4867.1	-18.5	-18.5	190.2
تالار فرعی	1686.5	706.9	118.8	144.1	1163.1	21.3	21.3	64.5
تعداد خریداران	868150.0	266697.0	165645.0	145653.0	824199.0	-12.1	-12.1	209.0
تالار اصلی	7325.0	227981.0	1390.25	105873.0	682273.0	-23.8	-23.8	199.3
تالار فرعی	1356.25	38716.0	2662.0	39780.0	141926.0	49.4	49.4	266.6
تعداد دفعات	1263948.0	528328.0	247886.0	210491.0	1197155.0	-15.1	-15.1	126.6

114.2	-24.0		100242	158989.	2090	1075	467988	تالار اصلی
			1.0	0	95.0	494.0	.0	
222.7	32.8		194734		3879	1884	60340.	تالار فرعی
			.0	51502.0	1.0	54.0	0	
12.8	0.8	7.0	396.0	396.0	393.0	370.0	351.0	تعداد شرکت‌های پذیرفته شده
74.3	6.7	26.6	392210.		367719.			ارزش بازار سهام (میلیارد ریال)
			6	392210.6	8	309695.8	225068.9	
-0.8	0.0		122.0	21.0	21.0	240.0	123.0	تعداد روزهای فعالیت
								تعداد سهام داد و ستد شده به
26.3	-13.7		11.4	1.5	1.8	20.2	9.0	کل سهام منتشره (درصد)
103.7	-33.6		18.8	1.5	2.3	30.7	9.2	نسبت فعالیت (درصد) ^(۱)

ماخذ: سازمان بورس اوراق بهادار تهران، گزارش آماری ماهانه

۱- نسبت فعالیت عبارت است از ارزش سهام دادو ستد شده به میانگین ارزش بازار

جدول پیوست شماره ۴

مقایسه شاخصهای قیمت و بازدهی بورس

شش ماهه نخست ۱۳۸۳-۱۳۸۰

درصد تغییرات ۶ ماهه هر سال نسبت به مدت مشابه سال قبل				سال				
138	138	13	13				138	
3	2	81	80	1383	1382	1381	0	
61.	103	59.	50.	3415	2112	1040	651	شاخص بازده
6	.1	8	3	0.0	7.5	4.7	0.7	وقیمت
6.9	7.4	12.	14.	4152.	3883.	3615.	321	شاخص بازده
		5	8	0	6	9	5.0	نقدی
51.	89.	42.	30.	1359	8993.	4756.	334	شاخص کل
2	1	1	9	6.4	0	7	7.7	قیمت
198	63.		61.	4371	1466	8986.	849	شاخص مالی
.2	2	5.8	0	4.4	0.9	0	5.9	

19.	96.	52.	23.	1003	8407.	4273.	279	شاخص
4	7	7	3	6.2	1	6	9.0	صنعت

جدول پیوست شماره ۵

مقایسه تعداد و ارزش سهام داد و ستد شده

شش ماهه نخست سال‌های ۱۳۸۰-۱۳۸۳

ارزش معاملات (میلیارد ریال)			تعداد سهام معامله شده (میلیون سهم)			
سهم از کل	درصد تغییرات	ارزش	سهم از کل	درصد تغییرات	تعداد	
4.8	4.2	3742.7	7.5	7.2	816.5	1380
12.8	170.0	10104.4	15.0	99.9	1632.4	1381
20.6	60.1	16173.3	21.9	46.1	2384.3	1382
61.8	200.6	48616.1	55.5	152.9	6030.2	1383
100.0	—	78636.5	100.0	—	10863.4	جمع کل

جدول پیوست شماره ۶

مقایسه نماگرهای فعالیت بورس اوراق بهادار

شش ماهه نخست سال‌های ۱۳۸۰-۱۳۸۳

متوسط ارزش رشد خرید هر (درصد) نفر(میلیون ریال)	متوسط تعداد رشد خرید(سهام) (درصد)	تعداد رشد خریداران سها (درصد) م	تعداد دفعات رشد معامله (درصد)	
25. 1	28. 7	-16 .7	33043 3	13 80
22.3	4862 .5	1679 19	43993 4	13 81
83. 9	36. 2	46. 8	52832 8	13 82
41.0	6622 .5	2464 94	11971 55	13 83
47. 9	35. 0	8.2 97	126 .6	13 83
60.6	8940 .2	2666 99		
-2. 7	-18 .2	209 .0		
59.0	7316 .4	8241 99		

جدول پیوست شماره ۷

مقایسه ارزش جاری بورس اوراق بهادار تهران

شش ماهه نخست ۱۳۸۰-۱۳۸۳

تعداد روزهای فعالیت	نسبت فعالیت (درصد)	رشد (درصد)	ارزش بازار (میلیارد ریال)	
122	5.6	37.0	71865.6	1380
121	10.9	45.7	104710.1	1381
123	9.2	114.9	225068.9	1382
122	18.8	74.3	392210.6	1383

جدول پیوست شماره ۸
شاخص‌های بازار سهام به تفکیک صنایع

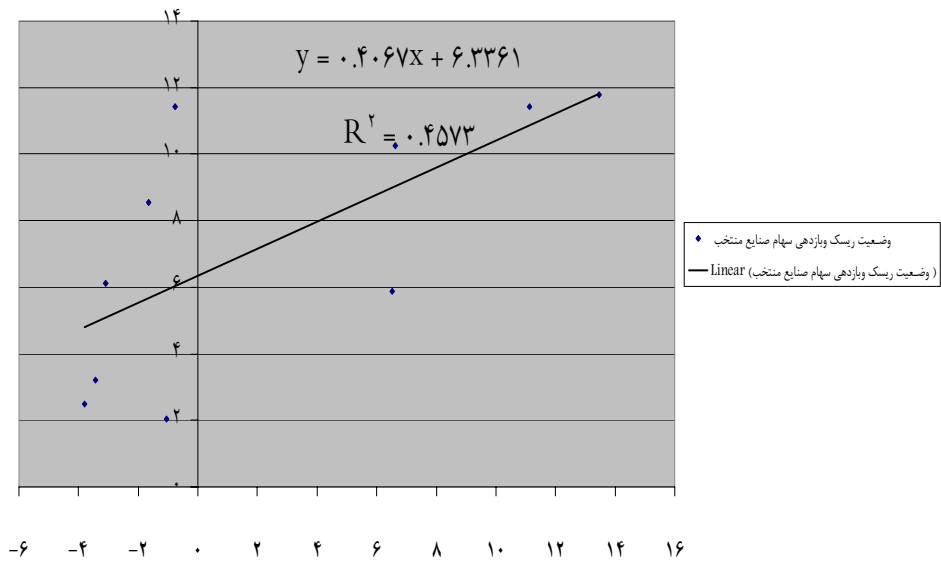
نسبت (P/E)	سهام	درصد تغییرات			1383			1382			
		شهریور ماه	شهریور ماه	شش ماهه	شش ماهه	شهریور	مرداد	پایان	شش		
											نسبت ۱۳۸۳
138 1383	2	از کل ^(۱)	به شش ماهه ۱۳۸۲	گذشته	۱۳۸۲	ماه	ماه	ماه	سال	ماه	
12 5.7	.6										وسایل نقلیه
			14.	14.	5460	5460	478	5717	575		شاخص قیمت
			-5.1	1	.6	.6	6.3	.9	2.5		تعداد (میلیون سهم)
		17.7	-1.	7	702.	140.	143.	1442	576.		ارزش (میلیارد ریال)
		15.4	21.9	7	4891	882.	823.	1134	384		
			27.4	7.2	.8	1	2	6.4	0.9		
1 12.8	6. 6										محصولات کانی غیر فلزی
			-1.	-18.	2400	2400	243	2960	202		شاخص قیمت
			18.8	5	5.4	5.4	82.4	2.9	06.2		تعداد (میلیون سهم)
		3.7	-65	9	457.			724.	179.		ارزش (میلیارد ریال)
		6.6	154.9	.6	1	29.3	85.2	0	3		
			159.5	.9	1205	379.	130	2294	464		
11. 0	7. 5		-70		6.7	2	2.9	7.1	6.1		واسطه‌گری‌های مالی
			6.1	88.4	4371	4371	412	2320	146		شاخص قیمت
			198.2	-2.	4.4	4.4	18.3	2.6	60.9		تعداد (میلیون سهم)
		54.3	214.8	2	2646	432.	442.	2409	840.		ارزش (میلیارد ریال)
		51.2	763.2	.8	1589	2922	331	8448	184		
			-11		8.3	.6	1.9	.4	1.8		
11. 0	0. 7										ساختمان
			3.5	-9.5	4119	4119	397	4549	389		شاخص قیمت
			5.7	-54	.3	.3	9.0	.3	7.4		تعداد (میلیون سهم)
		1.9	194.7	.0	264.			360.			ارزش (میلیارد ریال)
		3.0	70.3	.9	4	14.9	32.3	3	89.7		
			-53		2976	173.	376.	7352	174		
6. 6.3	5		70.3	.9	.2	5	2	.1	7.2		ماشین‌آلات و تجهیزات
											شاخص قیمت
			-17.	1	2537	2537	233	3061	286		
			-11.4	8.6	.0	.0	6.4	.6	2.3		

		2.8	-32.5	342		62.4	22.6	5.1	305.		تعداد(میلیون سهم)
				.6					3	92.5	
		1.2	-29.3	82.		328.			1380	464.	ارزش(میلیارد ریال)
				7		6	66.1	36.2	.3	4	
10.1	1.4										محصولات فلزی فابریکی
7	4										
				-2.	-20.	3182	3182	325	4012	461	شاخص قیمت
				3	7	.7	.7	8.5	.5	0.6	
		0.2	-56.4	109		50.2	1.5	0.7	198.	115.	تعداد(میلیون سهم)
				.7		128.			9	1	
		0.0	-76.7	99.		8	2.4	1.2	1136	553.	ارزش(میلیارد ریال)
				3					.4	2	
10.1	8.7										ساخت مواد شیمیایی
1	7										
				56.5	0.8	8552	8552	848	5852	546	شاخص قیمت
				46.1		.8	.8	8.7	.7	4.0	
		6.9	266.2	-51		849.		112.	1272	231.	تعداد(میلیون سهم)
				.1		2	55.2	9	.7	9	
		10.6	282.3	-60		6434	607.	151	8641	168	ارزش(میلیارد ریال)
				.0		.7	0	5.7	.7	3.3	
6.2	5.7										غذایی و آشامیدنیها
				-0.		4341	4341	435	4623	375	شاخص قیمت
				2	-6.1	.0	.0	1.1	.1	9.0	
		0.5	17.4	-60		83.9	3.7	9.4	362.		تعداد(میلیون سهم)
				.4		383.			1	71.5	
		0.3	-1.4	-70		0	16.2	55.2	2129	388.	ارزش(میلیارد ریال)
				.6					.9	3	

نسبت (P/E)	سهام	درصد تغییرات			1383			1382			
		شهریور ماه	شش ماهه	نسبت ۱۳۸۳	شش ماهه	شهریور ماه	مرداد ماه	پایان سال	شش ماهه		
											شهریور ماه به ماه
1383	از کل (۱)	شهریور ماه	شش ماهه	نسبت ۱۳۸۳	شش ماهه	شهریور ماه	مرداد ماه	پایان سال	شش ماهه		
12.4	6.8									محصولات لاستیک و پلاستیک	
					113.2	5031.6	5031.6	475.4	2359.6	177.2	شاخص قیمت
		0.9			-46.9	310.7	7.0	13.1	166.3	29.7	تعداد (میلیون سهم)
		2.0			-58.5	1816.8	116.8	281.6	750.4	196.7	ارزش (میلیارد ریال)
8.2	5.5										ساخت فلزات اساسی
					47.0	2178.7	2178.7	214.4	1482.5	159.2	شاخص قیمت
		2.9			8.3	180.0	23.3	21.5	179.2	19.4	تعداد (میلیون سهم)
		1.9			-33.2	1152.9	106.1	159.0	759.3	86.8	ارزش (میلیارد ریال)
10.9.5	0.6										کل
					19.5	1359.6	1359.6	1299.3	1137.9	899.3	شاخص قیمت
		100.0			-13.4	6030.2	797.2	920.2	7878.8	238.4	تعداد (میلیون سهم)
		100.0			-30.9	4861.6	5710.6	8260.0	6686.9	161.3	ارزش (میلیارد ریال)

ماخذ: سازمان بورس اوراق بهادار تهران، گزارش آماری ماهانه (۱) سهم تعداد و ارزش معاملات صنایع منتخب در شهریور ماه از کل تعداد و ارزش معاملات بورس اوراق بها دار تهران در همین ماه مد نظر است.

رابطه میان ریسک و بازدهی در صنایع منتخب

جدول پیوست شماره ۱۰

وضعیت معاملات در بورس های منطقه ای

مجموع معاملات در بورس های منطقه ای		شیراز/تاسیس: ۲/۳/۱۳۸۳		اصفهان /تاسیس: ۵/۱۲/۱۳۸۲		تبریز/تاسیس: ۲۲/۷/۱۳۸۲		مشهد/تاسیس: ۲۱/۳/۱۳۸۱		نام بورس
شش ماهه نخست سال ۱۳۸۳	انباشت سال ۱۳۸۲	شش ماهه نخست سال ۱۳۸۳	انباشت سال ۱۳۸۲	شش ماهه نخست سال ۱۳۸۳	انباشت سال ۱۳۸۲	شش ماهه نخست سال ۱۳۸۳	انباشت سال ۱۳۸۲	شش ماهه نخست سال ۱۳۸۳	انباشت سال ۱۳۸۲	
5750	169	681.	—	2201.	354.	1521	297.	1346	104	ارزش سهام و حق تقدم معامله شده (میلیارد ریال)
.7	7.2	1	—	4	4	.5	9	.7	4.8	
781.	227.	92.5	—	318.4	22.7	165.	56.4	204.	148	تعداد سهام و حق تقدم معامله شده (میلیون سهم)
4	5					8		6	.4	

جدول پیوست شماره ۱۱

عرضه سهام توسط بخش عمومی و بانکها

درصد تغییرات		1383			1382		
شش ماهه	شهریور نسبت به ماه قبل	شش ماهه	شهریور ماه	مرداد ماه	پایان سال	شش ماهه	
-76.6	52.6	43.4	22.7	14.8	732.0	185.9	سازمانها و شرکت های دولتی
-73.6	9.2	427.1	201.0	184.1	8921.0	1621.0	تعداد (میلیون سهم) ارزش (میلیارد ریال)
-96.7	θ	0.6	0.0	0.0	38.4	17.9	سازمان صنایع ملی ایران
-99.2	θ	1.0	0.0	0.0	188.3	125.8	تعداد (میلیون سهم) ارزش (میلیارد ریال)
-87.7	161.4	19.2	13.6	5.2	418.6	155.4	سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران
-96.7	290.3	47.5	36.4	9.3	6139.6	1419.1	تعداد (میلیون سهم) ارزش (میلیارد ریال)
-100.0	θ	0.0	0.0	0.0	14.4	12.6	سازمان خصوصی سازی
-100.0	θ	0.0	0.0	0.0	79.1	74.5	تعداد (میلیون سهم) ارزش (میلیارد ریال)
θ	0.4	22.2	9.0	9.0	57.7	0.0	سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع
23077.6	-2.8	370.8	164.6	169.4	931.6	1.6	تعداد (میلیون سهم) ارزش (میلیارد ریال)
θ	θ	0.0	0.0	0.0	193.8	0.0	شرکت ملی صنایع پتروشیمی
θ	θ	0.4	0.0	0.0	1422.8	0.0	تعداد (میلیون سهم) ارزش (میلیارد ریال)
θ	-100.0	1.4	0.0	0.6	5.8	0.0	شرکت ساتکاب
θ	-100.0	7.4	0.0	5.4	38.0	0.0	تعداد (میلیون سهم) ارزش (میلیارد ریال)
θ	θ	0.0	0.0	0.0	3.3	0.0	شرکت شهرک های صنعتی
θ	θ	0.0	0.0	0.0	121.7	0.0	تعداد (میلیون سهم) ارزش (میلیارد ریال)

درصد تغییرات		1383			1382		
شش ماهه نسبت ۱۳۸۳ به شش ماهه ۱۳۸۲	شهریور نسبت به ماه قبل	شش ماهه	شهریور ماه	مرداد ماه	پایان سال	شش ماهه	
-100.0	θ	0.0	0.0	0.0	0.3	0.3	بنیادها تعداد(میلیون سهم)
-100.0	θ	0.0	0.0	0.0	1.2	1.2	ارزش(میلیارد ریال)
-100.0	θ	0.0	0.0	0.0	27.2	27.2	سیستم بانکی تعداد(میلیون سهم)
-100.0	θ	0.0	0.0	0.0	81.5	81.5	ارزش(میلیارد ریال)
θ	θ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	بانک مرکزی تعداد(میلیون سهم)
θ	θ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	ارزش(میلیارد ریال)
-100.0	θ	0.0	0.0	0.0	7.1	7.1	بانکهای تجاری تعداد(میلیون سهم)
-100.0	θ	0.0	0.0	0.0	19.7	19.7	ارزش(میلیارد ریال)
-100.0	θ	0.0	0.0	0.0	20.0	20.1	بانکهای تخصصی تعداد(میلیون سهم)
-100.0	θ	0.0	0.0	0.0	61.8	61.8	ارزش(میلیارد ریال)
-79.7	52.6	43.4	22.7	14.8	759.4	213.4	کل تعداد(میلیون سهم)
-74.9	9.2	427.1	201.0	184.1	9003.7	1703.7	ارزش(میلیارد ریال)

ماخذ: سازمان بورس اوراق بهادار تهران، گزارش آماری ماهانه

یادداشت: (θ) محاسبه امکان پذیر نمی باشد.

جدول پیوست شماره ۱۲

خلاصه وضعیت انتشار اوراق مشارکت در سال ۱۳۸۳

(عملکرد تا پایان شهریور ماه)

موضوع اوراق مشارکت	مبلغ مصوب سال (میلیارد ریال)	برنامه زمانبندی انتشار	تاریخ انتشار	مبلغ منتشر شده (میلیارد ریال)	مبلغ فروخته (میلیارد ریال)	نرخ سود علی الحساب (درصد در سال)
اوراق مشارکت دولتی	15705.0			2600.0	2600.0	
بند(ن) تبصره ۲۱ بودجه جزء(۱):دولتی-بودجه‌ای	12505.0			0.0	0.0	
وزارت نیرو(بخش آب)	2500.0		17			
وزارت راه و ترابری	2000.0		17			
سایر	5500.0		17			
بند (م) تبصره ۲۱ بودجه سال ۱۳۸۳	2505.0		17			
بند(ن) تبصره ۲۱ بودجه جزء(۲):دولتی- غیربودجه‌ای	3200.0			2600.0	2600.0	
وزارت نیرو(بخش برق)	2600.0	83/4/1	83/4/15	2600.0	2600.0	
وزارت راه(شرکت راه آهن)	400.0		17			
سایر	200.0		17			
اوراق مشارکت بانک مرکزی (ماده ۹۱ برنامه سوم توسعه)	21649.1			12863.8	12972.8	
مرحله اول جایگزینی	4986.6	83/5/1	83/5/16	4879.2	4986.6	
مرحله دوم جایگزینی	2986.2	83/6/1	83/6/17	2986.2	2986.2	
مرحله سوم جایگزینی	4601.7	83/10/22				
مرحله جدید انتشار اوراق مرحله چهارم جایگزینی	4074.6	83/12/5	83/4/6	4998.0	5000.0	

| 4 0 6 |

موضوع اوراق مشارکت	مبلغ مصوب سال (میلیارد ریال)	برنامه زمانبندی انتشار	تاریخ انتشار	مبلغ منتشر شده (میلیارد ریال)	مبلغ فروخته (میلیارد ریال)	نرخ سود علی الحساب (درصد در سال)
اوراق مشارکت شرکتها	12000.0					
اوراق مشارکت موضوع ماده ۴ قانون نحوه انتشار اوراق مشارکت	7000.0					
طرح شرکت پتروشیمی مبین		موافقت اصولی صادر گردید	17			
طرح شرکت پتروشیمی زاگرس		موافقت اصولی صادر گردید	17			
طرح شرکت پتروشیمی پارس		موافقت اصولی صادر گردید	17			
طرح شهرداری تهران		موافقت اصولی صادر گردید				
طرح NP-شرکت ایران خودرو		موافقت اصولی صادر گردید				
اوراق مشارکت موضوع ماده ۱۷ قانون تسهیل نوسازی صنایع	5000.0					
جمع کل	49354.1			15463.8	15572.8	

ماخذ : بانک مرکزی ، اداره اعتبارات.

- ۱- اوراق مشارکتی که در قوانین بودجه سالانه بازپرداخت اصل و سود آنها پیش بینی می گردد.
- ۲- اوراق مشارکتی که بازپرداخت اصل و سود آنها از محل منابع داخلی شرکت های استفاده کننده تامین می شود.
- ۳- اوراق مشارکت موضوع ماده (۴) قانون نحوه انتشار اوراق مشارکت (مصوب ۱۳۷۶).

جدول پیوست ۱۳

معاملات بورس فلزات تهران^(۱)

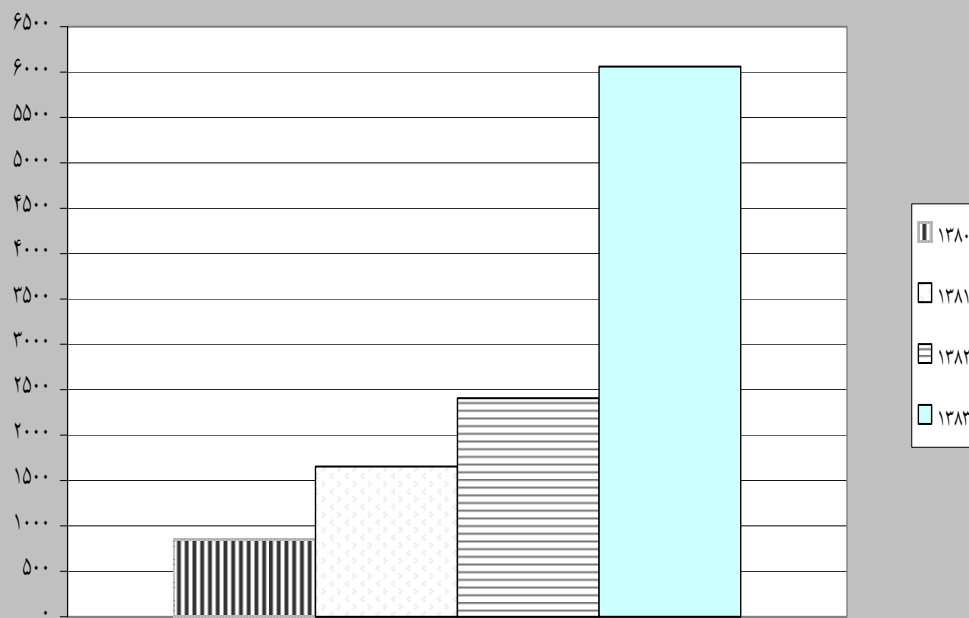
سهام از کل شش ماهه (درصد)	درصد تغییرات شهریور ماه به ماه گذشته	1383			عنوان
		شش ماهه	شهریور ماه	مرداد ماه	
100.0	-8.0	2454.8	409.3	444.9	حجم معاملات (هزار تن)
96.0	-9.2	2357.6	387.6	426.8	فولاد
1.9	32.4	47.8	9.9	7.5	الومینیوم
1.9	5.9	46.5	10.4	9.8	مس
0.1	77.5	2.9	1.4	0.8	روی
100.0	-4.2	11381.6	2082.4	2174.6	ارزش معاملات (میلیارد ریال)
82.6	-8.6	9404.9	1632.5	1786.3	فولاد
6.5	35.8	742.5	161.0	118.6	الومینیوم
10.6	5.0	1205.3	274.8	261.6	مس
0.3	76.2	28.8	14.1	8.0	روی

ماخذ: سازمان بورس فلزات.

۱- شامل معاملات سلف و نقدی می باشد.

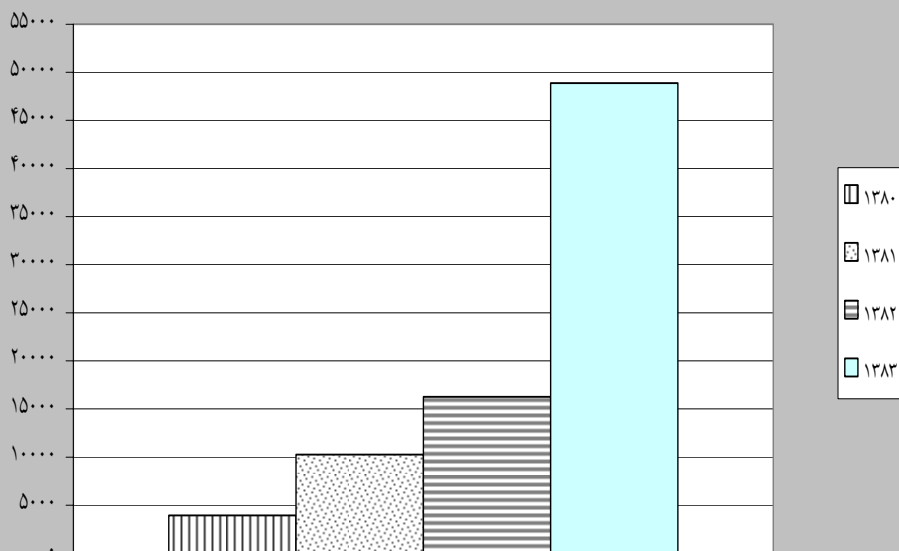
تعداد سهام داد و ستد شده
(شش ماهه)

میلیون سهم

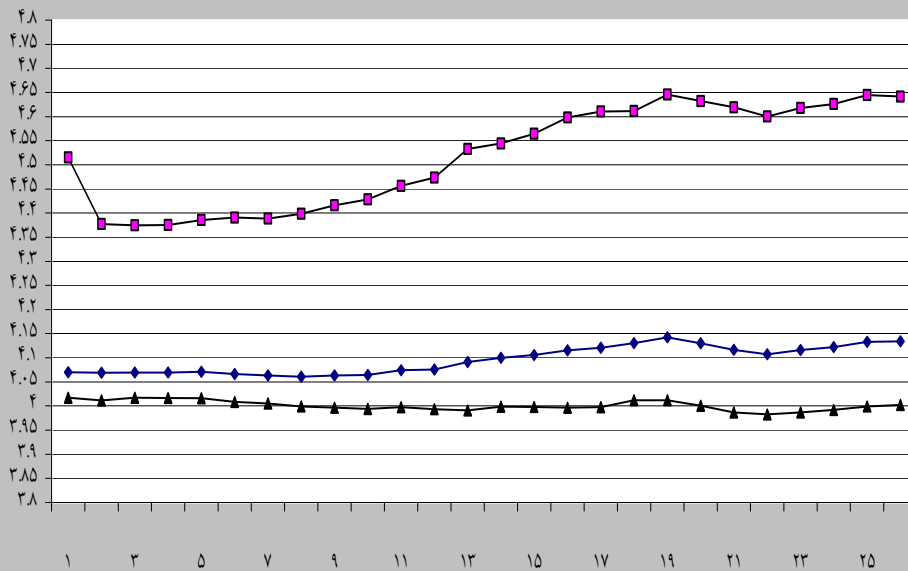
ارزش سهام داد و ستد شده
(شش ماهه)

میلیارد ریال

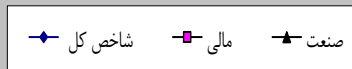

شاخص های هفتگی قیمت سهام

ارزش لگاریتمی

هفته

پراکندگی صنایع منتخب بر اساس بازدهی و ریسک

